Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Kuuleminen 12.3.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden ja valtion välisiä neuvottelukuntia ja neuvotteluita sekä valtioneuvoston asettamia valtakunnallisia strategisia tavoitteita koskevat säännökset yhtenäistettäisiin ja niitä koskeva sääntely siirrettäisiin hyvinvointialueesta annettuun lakiin. Hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättäisiin täsmennetyt säännökset valtiovarainministeriön tehtävistä hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Ehdotetuilla laeilla yhtenäistettäisiin hyvinvointialueiden valtion ohjausta, selkeytettäisiin valtiovarainministeriön roolia ohjauksessa sekä varmistettaisiin, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.

Ehdotetut esitykset ovat kannatettavia. Neuvottelukuntien yhdistäminen tehostaa toimintaa ja vähentää hallinnollista taakkaa niin hyvinvointialueilla kuin valtionhallinnossa. Neuvotteluiden tavoitteiden täsmentäminen selkeyttää neuvottelujen roolia ja tarkoitusta. Valtakunnallisen tavoitteiden muutos nykyisistä erillistä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tavoitteiden sijasta yhtenäisiin tavoitteisiin vahvistaa hyvinvointialueen toiminnan kokonaisuutta ja noudattelee alueilla toteutettua palvelujen integraatiota. Ohjauksen kokonaisvaltaisen linjakkuuden, ennakoitavuuden ja yksiselitteisyyden vuoksi on tärkeää, että valtiovarainministeriön toimivalta ohjauksessa selkeytyy esitettyjen muutosten johdosta.

Pirkanmaan hyvinvointialue nostaa erikseen esiin 12 §:ään ehdotetun kirjauksen finanssipoliittisen tavoitteiden ottamisesta huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön ja ohjauksen valmistelussa. Kirjaus on hyvinvointialueuudistuksen tavoitteisen saavuttamisen kannalta erittäin merkittävä. Kiristynyt talouden tilanne ja uudistuksen käytännön toimeenpanon realiteetit ovat osoittaneet, että ohjaukseen tarvitaan ripeästi muutoksia, joita on niin tässä hallituksen esityksessä kuin myöhemmin hallituskauden aikana tulevissa lakiesityksissä.

Tällä hetkellä toiminnan ja talouden ohjauksen välillä vallitsee voimakas ristiriita, joka näyttäytyy alueille ristiinohjauksena. Normiohjaus ja taloudellinen ohjaus eivät tue riittävästi toisiaan. Tämä luo alueiden sisälle sekä valtion ja alueiden välille vältettävissä olevia jännitteitä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä sote-palvelujen sisältöjen ja lainsäädännön uudistaminen, jota kutsutaan kansalliseksi palvelureformiksi. Tämän yhteydessä tulee vahvasti tarkastella lainsäädännön mukanaan tuomien velvoitteiden ja hyvinvointialueille myönnetyn rahoituksen välisiä suhteita. Käsillä on tilanne, jossa rahoitus ja velvoitteet eivät vastaa toisiaan. Järjestelmän eri kokonaisuudet; lainsäädännön velvoitteet, rahoitus, saatavilla oleva henkilöstö ja kokonaisuuden lakisääteinen valvonta liikkuvat tällä hetkellä toisistaan riippumatta eri suuntiin. Tämä aiheuttaa erittäin vaikean tilanteen vasta toimintansa käynnistäneille hyvinvointialueille ja niiden johtamiselle.

Hallituksen esityksessäkin tunnistetaan nykyinen ristiinohjausta aikaansaava tilanne, sillä vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ohjaavien ministeriöiden tulisi toimia ohjauksessa tiiviimmässä keskinäisessä yhteistyössä mikä vähentänee toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen välistä ristiriitaa.

Pirkanmaan hyvinvointialue toivoo, että hyvinvointialueiden valtion ohjausta yhtenäistämistä tuettaisiin konkreettisin toimin mahdollisimman ripeästi. Valtiovarainministeriöön on perustettu uusi toimintayksikkö, jonka tehtäviin kuuluu ministeriön vastuulla olevat hyvinvointialueiden

ohjaustehtävät sekä ministeriön ohjausta tukeva tietotuotanto. Jatkossa olisi syytä harkita, olisiko tarpeen koota kaikki hyvinvointialueiden ohjausta ja arviointia tekevät tahot nykyistä tiiviimmin toiminnalliseen ja rakenteelliseen yhteistyöhön resurssitehokkuuden ja synergiaetujen saavuttamiseksi.

Marina Erhola
hyvinvointialuejohtaja

Pirkanmaan hyvinvointialue